

Akt nr:

P-E1a-0010

AU\$P-E1a-0010

Kontrakt

Sedan Kong: Majt under den 8de april 1864 i och för utskrifning af
 Skarlanda Måder på Dals Land i Elfsborgs Län, en af Kaptenens A.
 Palm uppgjord på samma gång fastställt polen och i bestyrkt afskrift
 härmed bilagd Kontraktsskrif, i måden beviljat ett Statsbidrag af 2,8860
 Riksdaler jämsom Låneunderstöd; så och i öfverensstämmelse med Rikets
 förnäst församlade Ständers för dylikt Statsbidrag åtnjutande gifte,
 af Kong: Majt: gillade föreskrifter, hafva undertecknade, en: bilagd pro-
 tocoll af denna eller nedanstående datum, af Skarlanda Elfsänkingar
 Beträffande Direction, i och för detta arbetsföretag med Kong: Majtens
 för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader, a Kong: Majt: och Kironens
 Vägnar, afflettadt följande Kontrakt, hvarigenom vi ålägga och förbinda
 oss:

§. 1te

Att arbetet, hvarvid vi äro skyldiga att underkasta oss vederbörlig
 Kontrakt, skall börjas år 1864 och fullbordas inom den 1de Oktober 1864
 näggrant en: den af Kong: Majt: fastställda ofvan nämnda polen
 och Kontraktsskrif, utan att anprätt på ytterligare bidrag Dertill
 af Allmänna Medel må framgent kunna väntas, en: genom egen
 tillförsitt skall utgöras hvad öfver Statsbidraget kan ersättas.

§. 2^{de}

Att: händelse afrikelse, utan vederbörligen vunnit tillstånd, skall
 le för den af Kong: Majt: i måden fastställda arbetsplan, eller
 arbetet, utan af Kong: Majt: medgifvet anstånd, icke inom den här
 bestämde tiden fullbordas, det då ankommer på Kong: Majt: att
 låta inställa all vidare utbetalning af Statsbidraget, samt åter-
 förda hvad redan deraf blifvit utskuren, att på en gång eller
 successivt till Riksgäldskontoret inbetalas, inom den tid Kong:
 Majt: finner för godt i måden bestämmande.

§. 3.

Att vid arbetet skola förträdesvis, der sig göra lat, användas
 tjänst- och fysiskt löse personer

§. 4.

Att godt göra alla Kontrakter utan undantag, af hvad namn de

vara m^a, som i följ^d af Detta Skatbidrag förländes för Riks-
gälds-Kontoret.

§ 5

Att för Länunderstödet afse på sådan skuld förbindelse och säker-
het för dess uppfyllande, som af Fullmäktige i Riksgälds-Kontoret
antagas, hafvande Kongl. M^{aj}st. i näder befriad intressenterna från
skyldighet att påse säkerhet för Detta Kontraktets fullgörande

Till yppermera visso äro häraf två öka lydande exemplar uppre-
rättade, som skedd^e i Hugenys Den 25te maj 1864.

And^{re} Magnusson i Hugenys ordförande

L. Setterlund och Larsen Ringelander

Gustaf Andersson i Starlanda

Olof Jonas Joni Bökle

And^{re} Olsson Dalen

Nils Nilsson i Bökle
Peter Persson i Hugenys

Att alla ovanstående personer i begges närvaro
egenhändigt underskrifvet följande Kontrakt intyga
vi undertecknade som ofv^{an}.

Carl Gustafsson
i Åkeren

Jonas Andersson
i Åkeren

N° 687/1880.

Afsyningsbetyg.

På Arbetsdirektionens begäran har jag företagit afsejning af arbetet för utdikning af Starlanda mader på Dal-
land, hvarvid jag funnit det samma omsorgsfullt ut-
fördt, och företaget till alla delar fullbordadt i enlighet
med fastställd plan och gillade ändringar, hvarför
jag för hos Kongl. Styrelsen för Allmänna Väg och
Vattenbyggnader förorda det samma till slutligt god-
kännande.

Planen är fastställd den 8 April 1864.

Kontraktet är antaget den 16 Juli 1864.

Den gillade ändringen, uppgjord af Ingeniör Nilsson, är
förfkommen, men en fragen kopia deraf, upprättad
af Kommissions landtmätare C. W. Berger har följts
vid arbetets utförande.

Medwatta den 20 Okt. 1880

J. Oterdahl.

Utdrag

Protocoll hållet med Bolaget för Sänkning af Sten-
landa Mader på Dahls Land i Hugerups Den 25te maj
1864,

§ 1.
Närvarande om detta sammankommande var i behörig ordning genom
ordförandens förord uppläst: Riksgärdets och Stålands Räknes,
samt i öfrigt genom cirkulerande kassas kallade Bolagsman-
nen inom. Godt för.

§ 2.
För Bolagsintressenternas upplästes Konge Majt. Beslutning
hållandes Skrifvelse af Den 4de dennes hvar genom Bolaget blif-
vit tillförordnade af Konge Majt. under Den 8de july apri-
l. Lån af 28,860 R^{sk} samt att genom Länds Räknes utflutta
av Riksgärdskontoret, sålunda att 3,950 R^{sk} utlemnas år 1864
11,000 R^{sk} år 1865 och 13,910 R^{sk} år 1866.

§ 3.
För Stabetsdirektion och upprättande af Kontrakt med Staten
för Länd, och arbetets utförande, samt att i öfrigt vidtagas alla
la för värdens afgränsningen erforderligen åtgärder, wäldes redan
stående personer enhälligt af Bolaget kätur nämfi: — Den
redan förut wälda Direktioren under samma ordförande —
bestående af Johannes Larsson: Ringelanda, Gustaf Andreas-
son: Stålanda Petter Nilsson: Hugerups, Nils Nilsson:
Bokke och Amund Olafson: Darlen, samt nu yttarlagare till
förstärkning hertill Olof Jonasson: Bokke, samt vid för-
embetsgränserna ledig till Thers Kommanietur E. Sverdrup Gjöfsten

§ 4.
Kontrakt: 2de Exemplar var af ordföranden upprättadt efter
Det från Staten fönda Formulas, hvilket beflutades skulle
samma dag antagas och underskrifvas af Direktioren, samt
till vederbörligt ställe af ordföranden infördes,

§ 5.
Afskrift och Dupplet af Kontraktet förslags och Stålands

var

var af ordföranden uppräsat och afskrifvet, som af utse-
da personerna exultionerades och vidimerades, för att af ordföranden läsa
gen Kontraktet med Statens om Lånet,

§ 6.

Att från Riksgäldskontoret inskrifvas formulärer till alla de nä-
sta Handlingar, som för Lånets lyftning äro erforderliga, wäddas em-
hälligt ordföranden

§ 7.

Den upprättade fördelningen öfver Bolagets Markor faststades och
beslutas på väi af Direktionen som Bolaget, att förordnande med
meddelas för Hov Kommissions Landtmätaren C. Poppe att förtaga
ny fördelning emm i Markerna sådant förordnandet som det
begärdes af Direktionen projekteradt af ordföranden innehåller och
det antogs ligga till grund.

§ 8.

Förande Expropriation och laga syn i Wattenwatt, förordnades
Direktionen att på laga väi genast låta verkställa detta - och
var ett projekt till Direktionen inlemnadt till anföraren Person
af ordföranden som antogs af Direktionen, som beordrade rätt. ghet
att om något felades deri, så göra behöfliga ändringar för änd-
radets vinnande.

§ 9.

Till arbetets beghnande beslutas att 8de 10de Dags wiken per.
hemman skulle af Direktionen inkallas, för att användas till min-
ning i nuvarande Wattenhöjden m.m. och beslutas att Direktion-
en skulle inkalla Dessa till början af Deras arbete den 1te nästa
juni - arbetet börjar kl. 6 f.m. hvarje dag, fördelat vid Böt-
les Bro och Hästhagens Stenk - under uppsigt af N. W.
N. W. och Olof Jonasson: Bokle,

§ 10

Till förande af Räkenskaperna under arbetet wäldes Gustaf
Andersson i Starlanda, med ett arfwade af 10 öre per, öfver-
skrifvet ark.

§ 11

Direktionen på väi som Bolagets intressenterna, beslutas att
fram

framställning skulle göras i ord som vederbör, om att hela
arbetet måtte förverkställas i entreprenader till sin hjälp,
vilket verkställas på det bästa vis som direktionens hvar sin
na ändamålsmässigt, sålunda att Solida och Säkra för-
sone endast antages till entreprenader, De der icke allena
måtte förhindra sig att angiva arbetets riktighet i utfäst
tid, och vederbörandes kontroll utom och bekanta arbetsbetyg-
sens underlag och afläsnande om Denna af vederbörandes fördrag
för arbetets drifvande — Söfögt beslutades att arbetet
skulle verkställas och drifvas noggrannligt efter den fastställda
arbetsplanen,

§ 12.

Indelningsmestaren Thers Kommaneniter J. Sitterlind, och aram-
dator af militär Postvärd Årbo anhöll, att icke kunde uttecknad
sig: Bolaget för De till dessa Postvärd hörande Markar, att för
till protokollet anför att de icke: Bolaget vilja omedelbart
inträda, för än De hvar på sin vederbörliga ord gjort fram-
ställning Derom och Dertill nämndt bifall — Den sednare för
att om möjlig Postvärdirektionen måtte afvänta Bolagets

§ 13

Direktionen och Bolaget valde till en resa till åmål för att
få verkställt lag: Syn i öfvergående expropriationerna, ord-
föranden: Direktionens And: Magnusson, Thengren, och
beständes ut. rekommenderad af G. B. v. m.

§ 13

Direktionen och Bolaget beslutade att en bestykt afskrift af
dessa protokoll: sin helhet skulle af ordföranden i sin res
till Högst: Landköpings Landsting i Udene förskottas y'ad
förutningarna afseende efter uppläsande och justerande hvar
Betygss Thengren den 29^e maj 1864.

And: Magnusson
ordförande

Widimaras —

C. Sitterlind
Just. Anderson; Skredan

And: Magnusson
Carlsson; Skredan

Utskrift

Tidning N:o 11 af 1864 - 1866 an vattenafloppsv-

Kostnad förslag öfver Sänkning af Starlanda Mader på Dahls Land _____ år 1856

P 17*0010

Eng: Distrikt - Chefen Huv Majoren och Redaren J. W. Liljehöök
orden af Den 30 - juni 1854 har undertecknad förättadt undersökning
för sänkning af Starlanda och Hugerups elfvar, belägne uti Råge-
gårds, Rölunda och Ede socknar inom Walbo och Wedbo Häraden
på Dahlsland och får jag till följande dröf härmed äran bifoga kost-
nadsförslag jemte plan, profil och Detalj - ritningar,
Starlanda Elfven, som ofvan nämmand Björte / se Litt C a p. 1. 6 /
förenas sig med elven från Tingevalla Mossar kommande Hugerups-elf-
ven, erhåller förnämligast sitt watten från Bodane Mossar och flera
fjellbäckar, hvilka vid flodtiden utgjuta sitt watten uti densamma och
flyter vidare under många och skarpa krökar, samt med obetydligt
fall genom en lång dalsträckning circa 1 1/2 mil, till Sep Den
slutligen vid Skalltorps Wattenverk bildas ett flöde / se p. 3 /
Derifrån fortjätur Elfven sitt lopp flera mil genom Dahlsland och
Rohuslän samt utfaller ändteligen nära Övstrams Gästgärdsgård
i hafvet.

De sanka Markar / med en blå färgdrifning å Kartan betecknade /
som omgifne på väst Starlanda som Hugerups Elfven, öfverflödas
hvarje år vid höst och vårfloöden hwarid flodens inträffar att Watten
när flödet 2 a 3 fot öfver de omkringliggande Markerna. Dessa öf-
verflödningsar hälsade sig på väst från Elfvarnas betydliga längd och
skarpa krökar, som och af den otäckliga sectionsarean i syn-
nerhet vid Skalltorps Wattenverk, hvarst elfven ej med nog stor
flödet för sin flodvattenmängden och följaktligen flödet
elfvarna öfverflödet betydligt öfver sina bräddar.
En sänkning och rättning af nämnde elfvar jemte utvidgning
af sectionsarean anser jag därför på sin förtjänst nödvändig. Men
för att ändamålsenligt kunna verkställa ett dylikt arbete er-
fordras att de öfre Wattenverken vid Skalltorps nem: 1 sag, 1 kvarn
och en Klädesstamps inlösas.

Ja

Då laglig wärdning på ofvannämde verk ännu ej genom-
 de till förtäget inträffades förborg blifvit verkställd, så har jag
 med anledning deraf genom Huv. Krons Länsmans i Örtens Länstopp
 förskaffat mig till ledning vid bedömandet af Wattenwäskens värde
 följande uppgifter:

1° Ett såligt arrende af 100 R^{de} 12de har erbjudits för jagan och
 quarnen, som tillhör sammanlagt Torps, men antogs ej, då deremot ett
 arrend af 133 R^{de} 16 Sk^{de} 10de hade antagits, hvilket sedanare samman-
 utgör ränta å ett kapital af 2666 R^{de} 32 S^{de} 6de, hvar för sig värdet af
 dessa verk, på grund af Kongl. Majt. nådiga författning af den 20^{de}
 Januari 1824, med 30 procenta förhöjning, till nedanstående Kostnadsbe-
 räkning upptaga till 4000 R^{de} 12de, ofvannämde Wattenverk hafva
 äfven ett uppskattningsvärde af 2222 R^{de} 10 S^{de} 8 7/16de 6de.

2° Ett såligt arrende af 35 R^{de} 16 Sk^{de} hvars betalas för Klädes Stampen
 hvilket utgör ränta å ett kapital af 666 R^{de} 32 Sk^{de} 6de hvar den nämde
 verk inf. ofven angifne wärdning upptages i nedanstående Kostnads-
 beräkning till 1000 R^{de} 12de.

3° Till Skattorps nedre fall är en Skattlage quarn med 2de par
 flödar anlagd, hvilken under arbetets verkställande till 2de sommar
 sammanlagt högst 8 månaders tid kommer att stå för wattenbrist,
 hvar för sig ersättning till quarnverksejaren af 360 R^{de} 12de är
 till nedanstående Kostnadsberäkning upptagen, för öfrigt anser jag
 att förnämde verk genom sänkningen ej kan till någon kämbas
 förminskning till sitt wattenutsläpp.

För att genom sänkning af Skattlands och Klugergårds quarnas watten-
 höjd fullkomligt vinnas det öfifflade ändamålet har jag på grund af
 noggrant verkställda afmätningar och vid flodtiderna gjorda watten-
 observationer författat aflopsografens dimensioner sålunda:

Från Litt. A till B	20 fots bottenbredd	med 1000	dörrande	1/10 mot höjden
" " B " C	10 fots	—	8 ^{de} —	med 1000 dörrande 1 på 1 1/2
" " C " D	8 fots	—	8 ^{de} —	med 8 ^{de} — 1 på 1 1/2
" " D " E	6 fots	—	8 ^{de} —	med — 8 ^{de} — 1 på 1 1/2
" " E " F	4 fots	—	8 ^{de} —	med — 8 ^{de} — 1 på 1 1/2
" " F " G	4 fots	—	8 ^{de} —	med — 8 ^{de} — 1 på 1 1/2

/ se längd och Tvär profilerna / samt rätning af nuvarande
elfvens såsom den med röd färg betecknade aflapsgrafvens medel-
linje utvisas.

Wid arbetets utförande iakttagas att så väl den utsprängda
flenn som den uppgrädda jorden lägges minst 6 fot från graf-
kanten och bör den jordare efter hand användas till fyllning
af nuvarande elfven, där rätning å densamma blifvit föreslagen.
Då undersökningen warställdes plottades elfven och afmättes
på hvarje 100de och 200de fot, hvarefter tvärsektionerna upp-
konstruerades och begagnades vid Kubik-Måttornas uträkning,
men alla dessa tvärsektioner utfattas ej på de utritade kartorna,
emedan det ansågs onödigt.

7p
Till ledning vid arbetet är en Rixpaved inkuppen i bergst
vid Skattorp, och utfatt å Plan och Profil-Kartorna.

Huruvida detta arbete kan anses lönande eller om vinsten mot-
waras sänkningskostnaden synes af följande Räknel. uti hvilken
beräkningar äro gjorda efter af allmogens i orten begagnat Bräke-
ningsfätt och gängbara medelspriser.

De wästerdränkta Markerna bestå af cirka 752 Tunnländ
Ängsmad på lerbottn som kunna blifva fruktbarande Åker och
620 Tunnländ Måsar, hvilka till en stor del böra blifva odlings-
bara och den öfriga delen tjenlig till Skogsvärd.

De 752 Tunnländ indelade uti 8 trädeslag geia 94 Tunnländ
på hvarje. Af nämnde Trädeslag besås 3de eller 4de Skopar 282 Tun-
länd med waisfä, hwaraf utfatt 1 1/2da per Tunnländ och blir
således hela waisfädet 423 Tunnor, hvilka anses öfverhuf-
vudtaget lemna minst 4de Kornet i skörd; således 1692
Tunnor waisfä.

1 Trädeslag witas årligen och 1 besås med 70 Tunnor Råg, hvilka i men-
Dettal böra lemna 6de Kornet i skörd; således 420 Tunnor Råg.
3de Trädeslag ligga årligen i wall och lemna 5 Sköt hö på per
Tunnländ; således 1410 Skott hö.

Om afkastningen beräknas efter lågt medelspris sedan afskädd blifvit
af

afdraget, så erholdes følgende resultat:

1269 Tunnor Skifer à 5 R ^r per Tunna	6345
350 2 ^{de} R ^r à 10 R ^r — — —	3500
1410 Skt. Sk ^r à 4 R ^r 24 sk ^r per Skt. — — —	6345

Summa R^r R^r 16,190

Oaktadt Halmaffektningen uti denna berättelse ej är upptagen i pris, hvilken borde betecknas brukningskostnad, således om man tager i betraktande att hela arealen ej är af många hemmansägare som komma att bruka sina marker i samband med jelfva hemmanet, så att obetydligt större arbetsstyrka behöfves, sedan man denna blifvit uppräklade, så upptages likväl brukningskostnad. Den för är till 5,39 R^r som är ungefärligen 1/3 del af affektningens värde.

Om man från R^r 10,793 hvilken återstår sedan brukningskostnad. Den blifvit afdragen åter drages värdet af den skörd som nu i mer deltal af de vattenodränkta markerna erhålles och som på sin höjd skiger till 1 1/2 Skt. stork^r per tunnland hvilket på hela arealen gör:

1128 Skt. stork^r à 3 R^r 12 sk^r per Skt. — 2538 R^r

Da brukningskostnaden som nu är på icke blifvit afdragen, så återstår en vinst som är af 8,255 R^r, hvilken summa utgör ränta på ett kapital af 165,100 R^r R^r 24. Desutom finnes 620 tunnland hvilka äro tilldelade om del äro belägna på ett längre afstånd från elfvarne och således ej på markerna upptagne, men likväl efter tänkningen kunna utvika, värdet af dessa markar upptages endast till 15 R^r per tunnland, sedan odlingskostnaden blifvit afdragen, hvilket för 620 tunnland gör 9,300 R^r R^r 24, och om till denna summa lägges ofvanstående kapital 165,100 R^r så erhålles en summa af 174,400 R^r.

Om ytterligare odlingskostnaden som endast bör blifva dikning och plöjning på ofvanstående 752 tunnland likväl upptages till 10 R^r per tunnland eller 7,520 R^r och afdrages den sammantagna kapital

Talverdförbrukningen 174,400 R^r: så återstår Dock ett Kapital af 166,880 R^r.

Denne Kalkyl upptager endast utgående af Råg och Håfrö utan brukning af Hvete, och Korn, Ärtor och andrewiseris högre Stigan. De Sædeslag kunne odles.

Bifogade Kostnadsforflag upptager en Summa for arbejdetes work. Stående af 58,480 R^r: och om denne summa drages fraa ofvannstaende 166,880 R^r:; så uppgår en vinst genom forlagets fullbordande af 128,400 R^r R^r.

Om fördägnen sakna tillgångar att så endast L^g är bekanta ett för dem så stort arbete, så förflås här att arbetet bör så högt och kunna berättigas och en del deraf under statiskernig arbete - Chef.

Om den här projekterade sänkningens gård i fullbordande, så skulle en oberäknelig vinst. Deraf uppgår icke allenast för de herrman, som deraf draga den Directa fördelen, utan äfven för hela orten, emedan densamma för närvarande är så ringa Sparremått förbrukande att sadesbehofvet alligen måste fyllas genom inköp hufvudsakligast från Södra delen af provin-

Amal och Lyttungeby i januari 1856

Ferd. Palm

Widimeras ~ And^e Magnusson i Högery.

Lv. Petrusson

Kortnads Förelägg
öfver Sänkning af Harlands
Mader jor^o Dabls Land,

	i Depurertan	Depurertan	Depurertan a	Dagverks Kostnad		Material Kostnad		Summa Kostnad	
				Rö- S	St	Rö- S	St	Rö- S	St
<u>Effven från Litt. A till B vid Hall-</u> <u>Torp / se specialen N. 2 /:</u>									
402 Cub. famnas Bergsprängning pr. Cfn a	24,0	9648	325	6432	"	"	1608	"	"
10 Cub. famnas Stensprängning pr Cfn a	5,0	50	325	3316	"	"	10	"	"
5 Cub famn. renoring af hafsgrus och sten — a	4,0	20	325	1316	"	"			8,096 32 "
<u>Effven från Litt. B till C med 10 foto</u> <u>bottenbredd och fjörr doserande / på 1 1/2 / se pl 3 /</u>									
1878 ^{Cub} famnas jordgräfnig pr Cfn a	2,0	3150	325	2504	"	"			
475 Cub famnas do a elfbotten — a	3,0	1425	325	950	"	"			3454 " "
<u>Effven från Litt. C till D / se längdprofilen N. 3405 /:</u>									
5079 Cub. famnas jordgräfnig pr Cfn — a	1,5	7618 1/2	325	5019 16	"	"			
925 Cub famnas do a elfbotten — a	2,0	640	325	426 32	"	"			1829 8 "
<u>Effven från Litt. D till E med 6 foto bottenbredd</u> <u>och fjörr doserande / på 1 1/2 / se pl 506 /:</u>									
1683 Cub. famnas jordgräfnig pr. Cfn — a	1,25	2103 3/4	"	1402 31	"	"			
320 Cub famnas do a elfbotten — a	2,0	640	325	426 32	"	"			1829 8 "
<u>Effven från Litt. E till F / se Längdprofilen N. 608 /:</u>									
3749 Cub. famnas jordgräfnig pr Cfn — a	1,0	3749	325	2499 16	"	"			
703 Cub. famnas do a elfbotten — a	2,0	1406	325	937 16	"	"			3436 32 "
<u>Flugergro Effven / se Längdprofilen N. 9010</u>									
3013 Cub. famnas jordgräfnig pr Cfn — a	1,0	3013	325	2008 32	"	"			
703 Cub fz. do a elfbotten — a	2,0	2420	325	1615 16	"	"			3622 " "
<u>En Hagdam vid Skattorps se specialen /:</u> <u>Dep anläggning underhåll och materialier —</u>									
		300	325	200	"	"	166	32	"
<u>Wattenörning Pumpning smärre provisoriska dammar ef —</u>									
		1500	325	1000			250	"	1616 32 "
								28,799 28 "	
Transport									

Dagverks Kostnad	Material Kostnad	Summa Kostnad

Transport

För förfärdade kostnader summa tillägges 15 procent för arbetets tilläggs redskapens förfärdade
pristilläggs och missräkningar, hvilken pro-
cent för jernande af stufsumman bör utföras med

28,799 84 "

4320 34 "

Summa 33,120 " "

Expropriation af wattenwäik och upfattning till Qvarnverks
egaren för högst 8 månaders disposition af wattenet upptages
approximativt med förfärdade till

5360 " "

Summa Summarium 38,480 " "

Gör: Rönt ——— Rönt 57,720 ———

Amal och Gyttungeby: januari 1856,

Ferd. Palm,

adjutant i Westra Wäij och Watten-
byggnas Distriktet

Förfärdade arbetsplan godkännes - Stockholm Stad
Den 8de april 1864

På nädigaste befallning

G. Lagerstrale

Widimeras — And: Magnusson i Hugeru —
En Petterlind